

at gå i arbejde til en lavere løn, fordi forholdene har udviklet sig sådan, at den særlig høje tarif nu ikke længere var opnåelig for ham.

Derimod kunne man ud fra sociale betragtninger tænke sig dagpengesatsen gradueret efter forsørgerforhold. Man kunne for eksempel sætte en lavere sats for personer i den alder, hvor man normalt ikke er familieforsørger, eller yde børnetillæg. Sådanne gradueringer vil imidlertid i mangfoldige tilfælde komme til at ramme individuelt uretfærdigt, og de vil avle krav om en række millimeterreguleringer, som vil komplicere systemets administration og almene forståelighed. Derfor må det foretrækkes at sætte en ret lav almindelig sats og så (jfr. § 6) henvise den, der ikke kan klare sig for beløbet til den individuelle sagsbehandling, som den sociale bistandsadministration er indrettet på at klare.

Skal Danmark komme ud af sin folketingskabetekrise, er det – som bl.a. påvist side 6–7 i Fremskridt 1976-19 – nødvendigt, at det kan betale sig at få normalt arbejde på det nytteførende private arbejdsmarked. Derfor må der være større afstand end nu mellem, hvad man får ud af sådant arbejde, og hvad man kan opnå af statspenge ved at være arbejdsløs.

Når et arbejdsløst ægtepar i 1982 får eksempelvis 190.000 kr. i understøttelse, fører det til spændinger i forhold til dem, der – som lønmodtager eller selvstændigt erhvervsdrivende – opnår væsentlig mindre indtægt ved at pukke dag ud og dag ind.

De nuværende arbejdsløshedsdagpengesatser er så høje, at de sætter skel mellem befolkningsgrupper. De baseres på medlemskab af arbejdsløsheds-kasser. Det er på længere sigt helt uholdbart, at skatteyderne betaler 3–4 gange så meget til et arbejdsløst ægtepar som for eksempel til et pensionistægtepar eller til uddannelsessøgende kærester.

Arbejdsdirektør Kaj Westergård skrev i oktober 1980 i Danmarks Amtsråd: »Den nidkære administration opretholdes »for et princip skyld«. Princippet er, at uforskyldt arbejdsløshed skal kompenseres med væsentligt højere ydelser end uddannelsesstøtte.«

Ritt Bjerregaard formulerede tankegangen på side 78 i bogen »Strid«:

»Det kan bedre betale sig at være arbejdsløs end studerende, selv på højeste uddannelsesstøtte.

Det kan bedre betale sig at være arbejdsløs end at få folke- eller invalidepension.

Det at melde sig som arbejdsløs giver en ellers hjemmegående husmoder indtægter, der ellers ville ligge uden for hendes rækkevidde.«

I Berlingske Tidende for den 14. september 1981 illustrerer Frank Dahlgaard søgningen hen, hvor statsskattemalkningen er givtigst, med følgende eksempler:

»1. Hr. Jensen er 60 år og ansat i et firma. Han har længe haft besvær med sin dårlige ryg og er i realiteten ikke længere arbejdsfør, men hans kolleger på arbejdspladsen tager hensyn til ham. Så går firmaet konkurs, og Jensen står pludselig som arbejdsløs. Jensen ved, at han ikke har en chance for at få et nyt job, og han har også en sikker fornemmelse af, at han kunne søge og opnå folkepension eller måske invalidepension. Disse socialydelser er imidlertid klart lavere end ledighedsdagpengene. Derfor forbliver Jensen ledig til trods for, at han ikke mere reelt står til rådighed for arbejdsmarkedet.

2. Fru Petersen er netop blevet fyret fra sit job, fordi firmaet har afsætningsvanskeligheder. Hun er student og benytter sin arbejdsløshed til at genoptage sine gamle studier, som hun i sin tid opgav. Efterhånden går studierne fint, og fru Petersen agter nu at fuldføre uddannelsen. I realiteten står hun ikke længere til rådighed for arbejdsmarkedet, men hun kører videre på ledighedsdagpenge. De er nemlig næsten tre gange så store som den maksimale stipendiestøtte.

3. Fru Johansen arbejder på deltid på en fabrik. I en kortere periode går det firmaet så godt, at fru Johansen og hendes kolleger bliver bedt om at arbejde på fuldtid, og det accepterer de. Da fru Johansen og hendes kolleger igen skal på deltid, står de imidlertid som fuldtidsforsikrede og er pludselig berettiget til supplerende dagpenge. Fristelsen er for stor. Fru Johansen og kollegerne har igen deres ønskede deltidsjob, men nu til næsten fuldtidsløn.

4. Hr. Knudsen har en købmandsforretning. Han er netop fyldt 50 år og kunne godt tænke sig at blive førtidspensioneret og nyde tilværelsen og friheden. Han skynder sig derfor at melde sig ind i én af de to nyoprettede arbejdsløsheds-kasser for selvstændige næringsdrivende. Ikke fordi Knudsen frygter at blive arbejdsløs, men fordi ti års medlemskab af en A-kasse er adgangsbilletten til verdens bedste førtidspensions-ordning: efterlønnen.

Når Knudsen fylder 60 år, sælger han butikken og går på efterløn. Ydelses-niveauet i dag er over 1.000 kr. pr. uge (efter skat) i de første 2½ år. Derefter 80 pct. heraf i de følgende to år, og herefter 60 pct. af beløbet indtil overgangen til folkepension.

Knudsen har planer om at supplere sin efterløn med lidt håndværkerarbejde for sin gamle kunde-